

Nr 73.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873; given Stockholms slott den 6 februari 1920.

Under åberopande av härvid fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga bilagda förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Fö rslag

till

Lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Häri genom förordnas som följer:

Om sådant med hänsyn till utomordentliga, av krig föranledda förhållanden prövas oundgängligen nödigt, må Konungen, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret,

ej mindre för viss tid fritaga riksbanken från den enligt 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 riksbanken åliggande skyldigheten att inlösa guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnas,

än även förklara, att bestämmelsen i § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 om rätt för en var, som vid myntverket inlämnar guld, att därför erhålla guldmynt under viss tid icke skall äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 1920 och gäller till den 1 mars 1921. Av Konungen jämlikt denna lag meddelad bestämmelse må ej äga tillämpning längre än till sistnämnda dag.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 februari 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde härefter:

Med anledning av en utav fullmäktige i riksbanken gjord framställning föreslog Kungl. Maj:t i en till 1916 års riksdag avlåten, den 4 februari nämnda år dagtecknad proposition, nr 37, riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Riksdagen anmälde i skrivelse den 8 februari 1916, att riksdagen, som funnit det vara lämpligt, att möjlighet bereddes att under utomordentliga förhållanden sådana som de dåvarande vidtaga de åtgärder, som innefattades i Kungl. Maj:ts förslag, bifallit Kungl. Maj:ts ifråga-

varande proposition. Emellertid uttalade riksdagen beträffande ändringen av § 9 i lagen om rikets mynt, att med hänsyn till innehållet i gällande myntkonvention mellan de skandinaviska länderna Kungl. Maj:t icke torde underlåta att, innan förändrade bestämmelser i berörda avseenden tillämpades, med respektive länders regeringar inleda de särskilda underhandlingar, som för ändamålet erfordrades.

Den 8 februari 1916 utfärdade Kungl. Maj:t lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 (nr 18) av följande lydelse:

Om sådant med hänsyn till utomordentliga, av krig föranledda förhållanden prövas oundgängligen nödigt, må Konungen, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret,

ej mindre för viss tid fritaga riksbanken från den enligt 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 riksbanken åliggande skyldigheten att inlösa guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnas,

än även förklara, att bestämmelsen i § 9 lagen om rikets mynt den 30 maj 1873, om rätt för en var, som vid myntverket inlämnar guld, att därför erhålla guldmynt, under viss tid icke skall äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling och gäller till och med den 4 februari 1917. Av Konungen jämlikt denna lag meddelad bestämmelse må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag.

Samma den 8 februari 1916 utfärdades vidare kungörelse (nr 19), däri Kungl. Maj:t med föranledande av nyss anförda lag för tiden från och med den 9 februari till och med den 31 juli 1916 fritog riksbanken från den enligt 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 riksbanken åliggande skyldigheten att inlösa guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnades.

Sedan härefter sådana underhandlingar mellan de tre nordiska ländernas regeringar, som av riksdagen förutsatts, blivit slutförda, utfärdade Kungl. Maj:t den 28 april 1916 förordning (nr 110), däri Kungl. Maj:t med stöd av lagen den 8 februari 1916 förklarade, att bestämmelsen i § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 om rätt för en var, som vid myntverket inlämnar guld, att därför erhålla guldmynt, under tiden från och med den 1 maj tillsvidare till och med den 31 juli 1916 icke skulle äga tillämpning.

Vidare blev genom förordning den 8 juli 1916 (nr 292) stadgat, att de i kungörelsen den 8 februari 1916 och i förordningen den 28 april 1916 meddelade bestämmelserna skulle gälla jämväl för tiden från och med den 1 augusti 1916 tills vidare till och med den 4 februari 1917.

Efter förnyade framställningar av fullmäktige i riksbanken har sedermera Kungl. Maj:t, under framhållande av att de förhållanden, som legat till grund för ifrågavarande lagstiftning, alltjämt vore för handen, till såväl 1917 års riksdag som till 1918 års lagtima riksdag avlåtit propositioner med förslag till lagar av enahanda innehåll som lagen av den 8 februari 1916.

Efter det propositionerna bifallits, hava lagar i ämnet utfärdats den 3 februari 1917 (nr 29) och den 22 februari 1918 (nr 83) med giltighetstid, den förra lagen från och med den 5 februari 1917 till och med den 28 februari 1918 och den senare lagen från och med den 1 mars 1918 till och med den 28 februari 1919.

Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 januari 1919 anförde fullmäktige i riksbanken huvudsakligen följande: De förhållanden, som föranlett ifrågavarande provisoriska lagstiftning, hade dåmera i många avseenden väsentligt förändrats, men kursställningen på den internationella valutamarknaden vore fortfarande sådan, att svenska kronor stode väsentligt högre i värde än flertalet övriga valutor. Så länge detta vore fallet, kunde eventuell guldexport från andra länder väntas komma att i första hand bliva dirigerad till Sverige. Det vore därför enligt fullmäktiges mening föga välbetänkt att — så oviss som även den närmaste framtiden för det dåvarande tedde sig — avskaffa det skydd, som lagen av den 22 februari 1918 innebure.

I enlighet med av fullmäktige gjord hemställan förelade Kungl. Maj:t därpå med proposition den 31 januari 1919, nr 50, riksdagen förslag till lag av enahanda innehåll som de tidigare i ämnet utfärdade, att gälla till den 1 mars 1920.

Sedan riksdagen i skrivelse den 22 februari 1919, nr 21, anmält, att riksdagen bifallit berörda proposition, utfärdade Kungl. Maj:t lag i ämnet den 25 i samma månad (nr 57).

Genom tid efter annan utfärdade förordningar har Kungl. Maj:t, med stöd av ovan sistnämnda tre lagar för den tid desamma ägt giltighet *ej mindre* fritagit riksbanken från den enligt 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 riksbanken åliggande skyldighet att inlösa guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnades, *än även* förklarar, att bestämmelsen i § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 om rätt för en var, som vid myntverket inlämnade guld, att därför erhålla guldmynt icke skulle äga tillämpning.

I skrivelse den 21 sistlidne november anhöll jag, att fullmäktige i riksbanken ville, så snart lämpligen ske kunde, till mig inkomma med yttrande, huruvida och i sådant fall för vilken tid bestämmelserna i lagen den 25 februari 1919 borde förlängas att gälla utöver den 29 februari 1920.

Fullmäktige i
riksbanken.

Till svar härå hava nu fullmäktige i en den 5 februari 1920 dagtecknad skrivelse anfört, bland annat, följande: Då de ekonomiska förhållandena i världen ännu vore i hög grad ovissa, syntes det fortfarande erforderligt att för Konungen bibehålla rätten att inställa tillämpningen av ifrågavarande stadganden i lagarna för Sveriges riksbank och om rikets mynt, en rätt, som enligt fullmäktiges mening alltid borde finnas men som särskilt under nuvarande ekonomiska läge ej kunde undvaras. Med hänsyn till innehållet i gällande myntkonvention mellan de skandinaviska länderna hade fullmäktige i frågan förhandlat med Norges bank och Nationalbanken i Köpenhamn, vilkas styrelser även ansåge, att ifrågavarande bestämmelse uti § 9 i lagen om rikets mynt fortfarande borde kunna sättas ur tillämpning och därför härom ämnade göra framställningar till respektive länders regeringar. På grund av det anförda hemställde fullmäktige, att Kungl. Maj:t ville för riksdagen framlägga proposition om ny lag av enahanda innehåll som lagen den 25 februari 1919, att gälla under tiden från och med den 1 mars 1920 till samma dag år 1921.

Fullmäktige i
riksgäldskon-
toret.

Fullmäktige i riksgäldskontoret, vilka lämnats tillfälle att yttra sig över bankofullmäktiges framställning, tillstyrka densamma.

Departements-
chefen.

Även jag anser de ekonomiska förhållandena allt fortfarande vara så ovissa, att de senast i lagen den 25 februari 1919 meddelade bestämmelserna angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av stadgandena i 10 § andra stycket riksbankslagen och § 9 i lagen om rikets mynt böra förnyas att gälla för ytterligare ett år, efter det desamma med denna månads utgång träda ur kraft. I enlighet härmed har jag låtit inom finansdepartementet utarbeta förslag till sådana förnyade bestämmelser i ämnet. Liksom förra året anser jag mig även nu böra framhålla, att stadgandet i § 9 av lagen om rikets mynt, med hänsyn till gällande myntkonvention mellan de skandinaviska länderna, givetvis icke bör sättas ur tillämpning annat än i samförstånd med respektive länders regeringar.

Någon ändring i lagens ordalydelse med hänsyn därtill, att världskriget numera avslutats, synes mig icke erforderlig, enär de rådande ekonomiska förhållandena i världen dock äro efterverkningar av kriget och sålunda kunna sägas vara »av krig föranledda».

Sedan föredragande departementschefen härafter uppläst *förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873*, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till riksdagen föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Nils Hellenius.